

Slovenija, moj deželovič

Ali je Janez Janša kreten?

Ivo Sanader

V normalnih okoliščinah – če bi poznal hitro naravo Janeza Janše in njegovo nagnjenje, da že zaradi veliko manjših stvari kliče svoje odvetnike in piše tožbe zaradi obrekovanja – se človek ne bi mogel z lahkoto odločiti, da javno postavi gornje vprašanje. Uredniki Dnevnika bi se posvetovali s pravno službo in bi besedilo verjetno vrgli v koš, še preden bi prišli do tistega dela besedila, kjer pravim: da, Janez Janša je kreten, kot ga svet še ni videl. Da pa ne bom ostal le pri imenovanju Janše za kretena brez kakršne koli obrazložitve, naj še rečem, da je njegova ideja o mejah, ki jo pridiga po Evropi, ena prav velika traparija.

Kaj se je torej spremenilo, da lahko zdaj v časopis svobodno napišete, da je Janez Janša idiot?

Morda bo kdo rekel, da je prišlo do senzacionalnega odkritja, da je Janez Janša pravzaprav Hrvat, rojen na Reki. In ker je ena od pridobitev naših državnih neodvisnosti tudi to, da je družbeno sprejemljivo na Hrvaškem Slovence imenovati kretene, v Sloveniji pa Hrvate idiote – in če pri tem poznate moj vrojeni refleks blatenja vsega hrvaškega – mi to dejstvo, da je Janez Janša pravzaprav Hrvat, odpira, vidite, prostor, da lahko v slovenskem časopisu o tej budali povem vse, kar si mislim.

Vendar ne gre le zato, da je Janez Janša Hrvat. Janša je namreč še nekaj veliko hujšega – umetnik.

Govorim seveda o Emilu Hrvatinu, mojem vrstniku in rojaku, po rodu z Reke, danes uglednem in znanem slovenskem konceptualnem umetniku, režiserju in uredniku gledališkega časopisa Maska. Pred nekaj dnevi se je namreč Hrvat in uradno preimenoval v Janeza Janšo in pod tem imenom sodeloval na berlinskem festivalu Tanz im August, kjer je z vrsto eksperimentalnih akcij in performansov preizprašal odnos liberalnega kapitalizma do koncepta meje in ideje prehajanja čeznjo.

Ker govorimo o konceptualnem, čeprav administrativno veljavnem umetniškem dejanju, rad pristajam na sodelovanje v tem sijajnem performansu, pač tako, kot sem ga razumel. Torej kot priložnost, da sprejemem njegov poziv, prečkam zamišljeno mejo tudi javno v časopisu in napišem, da je Janez Janša ena navadna budala.

To je možno storiti, ker je umetnika – za razliko od politikov – povsem legitimno imenovati bedak, njegovo idejo pa traparijo. Umetniki so nenevarna bitja in nimajo močnih odvetnikov. Za razliko od politikov vse delajo javno in dajo svoje delo v presojo javnosti, čeprav imajo samo svoj notranji mandat in so odgovorni samo sami sebi. Politiki pa imajo na drugi strani naš mandat in so odgovorni samo nam, pa vendarle ni nikoli noben politik javno predstavil svojega dela. Ne obstajajo namreč letni festivali ali razstave, na katerih bi politiki pokazali, kaj vse so delali prejšnje leto.

Ta paradoks je Janez Janša s svojim dejanjem simbolično uničil, ko je javnosti dopustil pogled v vse, kar Janša počne. Saj je bistvo umetnosti ravno v postavljanju vprašanj, ki se jih v dejanskem življenju ne postavlja, v prehajanju meja, na katere se v dejanskem življenju pristaja brez dodatnih vprašanj. V dejanskem življenju meje niso izziv, temveč administrativno dejstvo. Prav tako kot na primer ime Janez Janša.

Zato, vidite, je Janez Janša kreten.

Umetnika je – za razliko od politikov – povsem legitimno imenovati bedak, njegovo idejo pa traparijo. Umetniki so nenevarna bitja in nimajo močnih odvetnikov.

Stran / Page: 9

Doseg / Reach: 0

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 483 cm2

2 / 2

Pa če ne zaradi drugega, potem zato, ker se ne ve, koga se misli, ko se tako napiše. Tudi v primeru, da vsi, ki to berejo, točno vedo, kateri Janša je zame budala in kateri ni. Povrh vsega je tudi sam Janez Janša, prav tako kot Janez Janša, v resnici spremenil ime: rodil se je kot Ivan. In to še ni vse: nista Janez Janša in Janez Janša edina Janeza Janše. Tudi dva Janševa prijatelja in sodelavca, alternativna umetnika Žiga Križ in Davide Grassi, sta se prav tako preimenovala v Janeza Janšo. Zmeda je zdaj torej popolna. In kako bi bilo, če bi napisal, da so trije Janezi Janše čisti genialci in da je le eden izmed njih bedak? Spomnimo se tiste afere izpred nekaj mesecev in psa z YouTube, ki se je imenoval Janez Janša, pa se več ne ve, za koga je Janez Janša genij, za koga bedak in koga pesjan.

To Janšovo umetniško dejanje pa ima tudi svojo praktično stran. Kot v tistem vicu o Mujotu in njegovih štirih otrocih z enakim imenom bo Ivo Sanader poklical Janeza Janšo in rekel: »Janša, daj pivo!« In na mizo bo dobil – štiri piva. To je vsekakor manj nevarno, kot če bi Hrvatini, Žiga in Davide spremenili imena in priimke leto ali dve prej in bi Sanader Janši namesto piva naročil kak manjši obmejni incident.

To mi je dalo idejo, da za to številko Dnevnika pišem pod psevdonimom. Ne, ne Janez Janša. Danes se, kot vidimo, vsak imenuje Janez Janša. Lahko bi se imenoval, kaj vem, Ivo Sanader. Da – Ivo Sanader. Kot Ivo Sanader na primer bi se z Janezom Janšo lahko dogovoril o nekaterih mejnih vprašanjih tudi brez Meddržavnega sodišča v Haagu. Za začetek glede mej, ki obstajajo samo v glavah in ki se prečkajo brez dokumentov, na katerih piše Janez Janša in Ivo Sanader. Glede mej, ki ne ločujejo, temveč povezujejo, in katerih namen je le, da se jih prestopi.

Meje spodobnosti? Da, kje je ta črta, do katere se lahko reče, da je Janša budala, in od kod naprej se tega ne sme? Piranski zaliv? Mura? Seveda – meje v glavah. Omejene glave.

Jasno, če se ne strinjate z mano, lahko vedno rečete: ta Ivo Sanader je res kreten, kot ga svet še ni videl.